

Sygn. akt III SZ 3/03

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Andrzej Wasilewski

Protokolant Małgorzata Beczek

na skutek skargi Ministra Sprawiedliwości

na uchwałę Krajowej Rady Notarialnej Nr 46/2003 z dnia 9 sierpnia 2003 r.

w sprawie zakazu wydawania oryginału aktu notarialnego,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lutego 2004 r.,

uchyla zaskarżoną uchwałę.

Uzasadnienie

Krajowa Rada Notarialna na posiedzeniu w dniu 9 sierpnia 2003 r. ustosunkowując się do pisma Rady Izby Notarialnej w W. z dnia 26 czerwca 2003 r. L.dz.kor.444/03 podjęła uchwałę Nr 46/2003 o następującej treści: „Notariusz nie może wydać oryginału aktu notarialnego poza lokal kancelarii notarialnej”. Jako

podstawę prawną uchwały wskazano art. 40 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (t.j.: Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369 ze zm.). W uzasadnieniu uchwały dokonano interpretacji art. 180 i 226 k.p.k. oraz 18 i 95 Prawa o notariacie.

Uchwała ta została na podstawie art. 47 § 1 Prawa o notariacie zaskarżona przez Ministra Sprawiedliwości, który zarzucił jej sprzeczność z prawem i wniósł o jej uchylenie.

Minister Sprawiedliwości w szczególności podniósł, iż wskazana w uchwale podstawa prawna nie upoważnia Krajowej Rady Notarialnej do wydania wiążącej interpretacji przepisów prawa. Kategoryczne sformułowanie uchwały wykracza poza ustawowe ramy określone w art. 40 § 1 pkt 4 Prawa o notariacie, na który to przepis powołała się Krajowa Rada Notarialna.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga Ministra Sprawiedliwości zasługuje na uwzględnienie.

Z treści art. 40 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (t.j.: Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369 ze zm.) wskazanego jako podstawa prawna przedmiotowej uchwały wynika, że do zakresu działania Krajowej Rady Notarialnej należy między innymi wyrażanie stanowiska w sprawach przedłożonych przez Ministra Sprawiedliwości lub inne organy samorządu notarialnego. Sąd Najwyższy podziela pogląd Ministra Sprawiedliwości, iż przedmiotowa uchwała nie jest wyrażeniem stanowiska Krajowej Rady Notarialnej w sprawach przedstawionych przez Radę Izby Notarialnej w W., a wytycznymi dla wszystkich notariuszy w zakresie stosowania prawa. Krajowa Rada Notarialna kategorycznie formułując uchwałę, iż „notariusz nie może wydać oryginału aktu notarialnego poza lokal kancelarii notarialnej” wykroczyła poza swoje kompetencje. Z treści uchwały i jej uzasadnienia wynika bowiem, iż dokonała ona wykładni art. 180 i 226 k.p.k. oraz 18 i 95 Prawa o notariacie.

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 19 września 1996 r., I PO 7/96 (OSNAPiUS 1997, z. 10, poz. 178), zgodnie z którym Krajowa Rada Notarialna nie ma kompetencji do podejmowania uchwał ustalających wykładnię prawa powszechnie obowiązującego. W wyroku tym Sąd Najwyższy wskazał, iż z

przepisu art. 40 § 1 pkt 4 Prawa o notariacie (powołanego jako podstawa podjęcia przez Krajową Radę Notarialną zaskarżonej uchwały) nie wynika, że kompetencja tego organu obejmuje możliwość wiążącego wypowiedziania się przezeń we wszystkich sprawach przedstawianych mu przez Ministra Sprawiedliwości lub inne organy samorządu notarialnego. W szczególności kompetencja Krajowej Rady Notarialnej, polegająca na wiążącym, nawet gdy związanie dotyczyć miałyby jedynie członków samorządu notarialnego, rozstrzyganiu określonego problemu, w następstwie przedstawienia sprawy przez inne organy samorządu notarialnego, nie obejmuje upoważnienia do podejmowania uchwał poza zakresem zagadnień, które należą do właściwości tych organów. W zakresie działania tych organów nie mieści się ustalanie w sposób ogólny wykładni powszechnie obowiązującego prawa. Kompetencja ta nie przysługuje także Krajowej Radzie Notarialnej, nawet gdyby znaczenie dokonanej przez nią wykładni prawa powszechnie obowiązującego miało się ograniczać tylko do wpływu na działania (czynności) podejmowane przez członków samorządu notarialnego (notariuszy). Upoważnienie do wiążącego dokonywania tzw. abstrakcyjnej wykładni prawa powszechnie obowiązującego musi wynikać z wyraźnego sformułowania ustawy, z czym nie mamy do czynienia w przypadku Krajowej Rady Notarialnej. Nie można pominąć także, że w pewnych przypadkach nie tylko uprawnienia do wiążącego ustalania wykładni prawa, ale nawet niewiążąca bezpośrednio wykładnia, dokonywana zwłaszcza przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 60 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.), ma wyraźne zakotwiczenie w ustawie. Świadczy to o tym, że ustawodawca stara się bezpośrednio w ustawach reglamentować prawo do dokonywania abstrakcyjnej wykładni prawa przez poszczególne organy, dając jednocześnie w ten sposób wyraz stanowisku, iż kompetencja tego typu musi mieć wyraźne oparcie w przepisach obowiązującej ustawy i nie można jej wywodzić z ogólnych, niezbyt jednoznacznych określeń Prawa o notariacie. Oznacza to tym samym, że dokonując w istocie wiążącej - co najmniej w intencjach, jak i w praktycznych skutkach - interpretacji prawa powszechnie obowiązującego, Krajowa Rada Notarialna podjęła uchwałę, która nie mieści się w jej kompetencjach przyznanych jej przez ustawę.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.